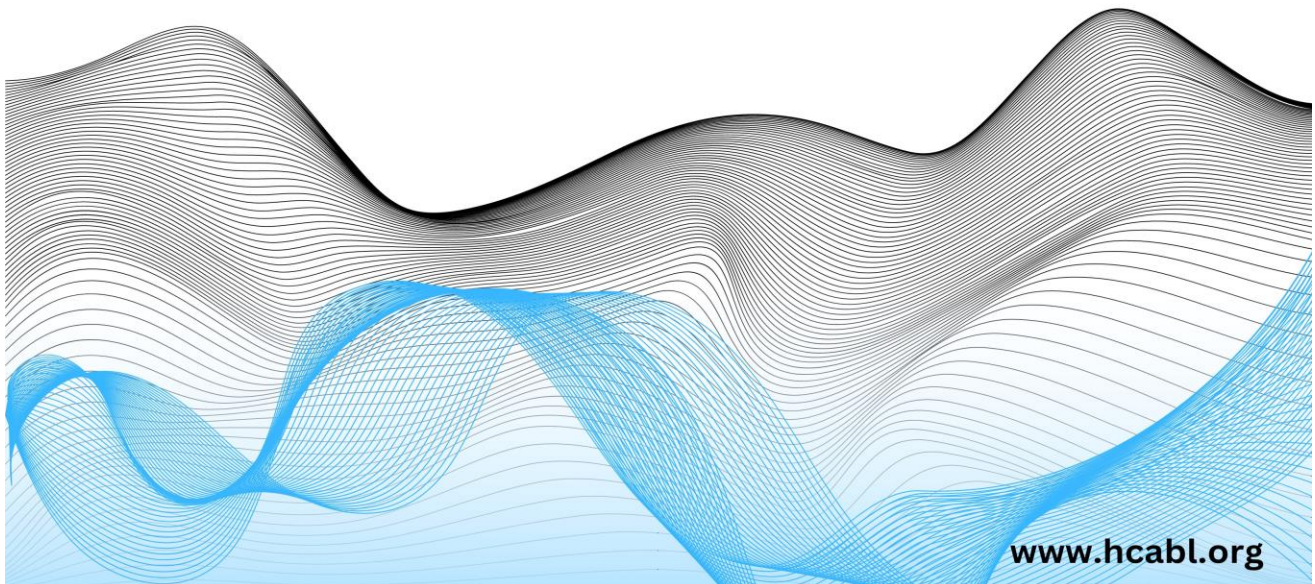


**G O D I Š N J I
I Z V J E Š T A J**

2 0 2 3



www.hcabl.org

GODIŠNJI

IZVJEŠTAJ

2023.



Uvodna riječ

2023. godinu zapamtićemo kao veoma turbulentnu i tešku po civilno društvo i medije u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

Već krajem prošle godine, po završetku opštih izbora u BiH, predsjednik RS Milorad Dodik je najavio usvajanje seta restriktivnih zakona, od rekriminalizacije klevete, preko ugrožavanja ustavnog poretka RS, do najave zakona o tzv. „stranim agentima“, čime je naumio ograničiti prije svega prvo na slobodu govora, ali i prava na slobodu udruživanja i slobodu okupljanja. Nažalost, ove najave su se obistinile i najavljeni zakoni su se našli u skupštinskoj proceduri tokom 2023. godine.

No, krenimo redom. Prvo se u Banjaluci desio orkestrirani napad na LGBT aktiviste i novinare, te napad na prostore organizacija GETO i Basoc. Tome su prethodile izjave najviših zvaničnika u Republici Srpskoj, predsjednika RS Milorada Dodika i gradonačelnika Banjaluke, Draška Stanivukovića, gdje su jasno podržali već najavljenju harangu protiv bh. Povorke ponosa, od strane nekoliko provladinih organizacija. Napadi su se desili, a Dodik i Stanivuković, umjesto da pozovu institucije da rade svoj posao i da privedu izgređnike licu pravde, su napad opravdali i faktički protjerali aktiviste iz Banjaluke (iako neki žive u Banjaluci), govoreći da oni nemaju šta da traže u Banjaluci, te da ih institucije neće zaštititi.

Par dana nakon toga Narodna Skupština Republike Srpske je usvojila Nacrt izmjena krivičnog zakonika kojim se ponovo kriminalizuje kleveta i kojim su predviđene ogromne novčane kazne za izgređnike. A izgređnici, ne trebamo puno pogađati, su novinari, aktivisti i neoprezni građani. Usvajanje Nacrta zabrinulo je, prije svega, novinarsku zajednicu, organizacije civilnog društva, ali i međunarodnu zajednicu. I svi su izrazili sumnju i neodobravanje, te tražili od Vlade da povuče Nacrt, koji u zemlji slabe demokratije, nedovršenih institucija, ogromne korupcije i nepotizma, jednostavno vodi ka jednomlju i diktaturi, gdje se sve pita samo jednog čovjeka.

Godina je nastavljena usvajanjem izmjena Krivičnog zakonika RS u avgustu mjesecu, a već u septembru Vlada RS je usvojila Nacrt o „stranim agentima“, tačnije Nacrt Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija. Nacrt predviđa da sve organizacije koje se finansiraju izvana, budu stavljene u poseban registar i imaju dodatne izvještaje prema Minsitartsvu pravde, kao i dodatne inspekcijske nadzore, čime se jasno diskriminišu ove organizacije u odnosu na organizacije koje se finansiraju iz javnih budžeta. Takođe, prvi put u našem zakonodavstvu se uvodi pežortivan pojam „agent stranog uticaja“, koji ima za cilj omalovažavanje i dodatno targetiranje orgnizacija. Nacrtom se predviđa i zabrana političkog djelovanja, čime se opasno zadire u ustavna prava građana. Ukratko, organizacije neće moći slati inicijative, amandmane, inicirati donošenje zakona, jer će se to smatrati političkim djelovanjem. Još kraće, organizacije u Republici Srpskoj se trebaju baviti humanitarnim radom i servisirati usluge koje institucije ne mogu ili ne žele da rade. E takve organizacije su poželjne, stav je vlasti.

Ipak, Helsinški parlament građana je, bez obzira na sve prijetnje i izazove u 2023. godini uradio mnogo toga. U martu Kuća ljudskih prava Banjaluka je primljena u međunarodnu mrežu Kuća ljudskih prava. Uradili smo nekoliko desetina aktivnosti poput Živih biblioteka, okruglih stolova i konferencija, te organizovali niz uličnih akcija i protesta protiv resriktivnih zakona. Treba svakako izdvojiti drugu dodjelu Regionalne novinarske nagrade Srđan Aleksić i manifestaciju Dani Srđana Aleksića, gdje smo pored ostalog, prvi put organizovali i Reviju kratkog filma o ljudskim pravima.

Aleksandar Žolja

O NAMA

Helsinški parlament građana (HPG) Banja Luka je registrovan 16. avgusta 1996. godine kao lokalna nevladina organizacija u Republici Srpskoj/Bosni i Hercegovini. Od tog vremena HPG Banja Luka je aktivno uključen u promociju, jačanje i povezivanje civilnih inicijativa na lokalnom i regionalnom nivou i radi na pomirenju i osnaživanju marginalizovanih društvenih grupa za političko djelovanje.

Naša misija: Helsinški parlament građana Banja Luka je organizacija koja podržava i stimuliše autonomnost, ravnopravnost i slobodu svih građana i građanki pokretanjem i podržavanjem različitih demokratskih i mirovnih inicijativa i uključivanjem marginalizovanih društvenih grupa u demokratske procese.

*Naša vizija: **Društvo jednakih mogućnosti za sve.***

Prioriteti djelovanja Helsinškog parlamenta građana Banja Luka:

- Osnaživanje marginalizovanih grupa, posebno žena, mladih i manjinskih grupa, za političko djelovanje i unapređenje svog položaja u društvu,
- Uticaj na institucije vlasti u Bosni i Hercegovini radi unapređenja zakona i javnih politika prema ovim grupama,
- Povećanje zastupljenosti i bolja prezentacija žena, mladih i manjina u medijima,
- Jačanje svijesti građana i građanki u Bosni i Hercegovini o diskriminaciji marginalizovanih grupa i mehanizmima zaštite njihovih prava,
- Jačanje saradnje sa drugim organizacijama i institucijama u Bosni i Hercegovini, ali i na međunarodnom nivou,
- Približavanje obrazovnih programa, literature, znanja i vještina u vezi sa izgradnjom mira, razvojem civilnog društva i ljudskim pravima građanima i građankama BiH,
- Kontinuirano usavršavanje osoblja Helsinškog parlamenta građana Banja Luka i rad na održivosti organizacije.

HPG Banja Luka je u 2024. godini provodio svoje aktivnosti u četiri programska područja:

- Jačanje civilnog društva i transformacija javne vlasti u servis građana
- Zalaganje za rodnu jednakost
- Kultura dijaloga i izgradnja povjerenja u društvu
- Jačanje kapaciteta organizacije

Edukativni programi – HPG Banja Luka okuplja trenerice i trenere koji za potrebe naše i drugih organizacija vode obuke iz oblasti: jačanja kapaciteta nevladinih organizacija (strateško planiranje, fundraising, kampanja, odnosi sa javnošću...), nenasilne komunikacije, rješavanja sukoba, ljudskih prava i ravnopravnosti polova. Na ovaj način HPG Banja Luka promovise svoje ciljeve i politiku i drugim društvenim grupama koje nisu direktno obuhvaćene projektima, a doprinosi i finansijskoj održivosti organizacije.

NAJZNAČAJNIJI REZULTATI RADA HELSINŠKOG PARLAMENTA GRAĐANA 1996 - 2023

Od svog osnivanja, 1996. godine, do danas, Helsinški parlament građana je implementirao više od 80 projekata na lokalnom i regionalnom nivou, usmjerenih na osnaživanje različitih marginalizovanih grupa za aktivniji angažman u javnom i političkom životu. Kao najznačajnija postignuća našeg rada izdvajamo:

1. Organizacija prvog poslijeratnog susreta mladih u BiH i osnivanje Omladinske mreže BiH koja djeluje i danas i broji oko 1000 članova, omladinskih organizacija i pojedinaca;
2. Osnivanje Akademije za mlade političke lidere/ice (Akademiju danas vodi nevladina organizacija Perpetuum mobile iz Banjaluke);
3. Podrška registraciji Saveza nacionalnih manjina Republike Srpske i uspješno zagovaranje donošenja Zakona o pravima pripadnika nacionalnih manjina u RS;
4. Iniciranje uvođenja posebne emisije o nacionalnim manjinama na javnom servisu RTRS (emisija Bono Homo se više ne emituje na televiziji RS, dok se emisija Korijeni, posvećena nacionalnim manjinama, i danas emituje jednom mjesečno na radiju RS);
5. Pokretanje pitanja i diskusije o diskriminirajućoj odredbi "Ostali" u Ustavu BiH;
6. Zagovaranje i podrška osnivanju Savjeta nacionalnih manjina, kao posebnog savjetodavnog tijela Narodne skupštine RS;
7. Iniciranje i potpisivanje Memoranduma o saradnji između Banjaluke i Pule (Memorandum je potpisan 28. marta 2011. godine s ciljem promocije multikulturalizma, interkulturalnog dijaloga i poboljšanja prekogranične saradnje između pripadnika nacionalnih manjina);
8. Omladinska kampanja "Vratite nam prostore" u kojoj smo aktivno učestvovali, rezultirala dodjeljivanjem prostora omladinskim organizacijama u 11 opština u BiH (2000);
9. U saradnji sa Gradskom upravom Banja Luka, Helsinški parlament građana je 2003. godine pokrenuo Bilten grada Banja Luka koji se i danas štampa jednom mjesečno.
10. Učešće u zagovaračkim akcijama u vezi sa usvajanjem Zakona o ravnopravnosti polova 2003;
11. Analiza primjene Zakona o ravnopravnosti polova sa aspekta sudske prakse, i na osnovu analize 2009., iniciranje donošenja izmjena i dopuna Zakona o ravnopravnosti polova BiH (naš najznačajniji amandman koji je usvojen i ugrađen u izmjene i dopune Zakona odnosi se na obavezu državnih tijela na svim nivoima organizacije vlasti i tijela lokalne samouprave da osiguraju zastupljenost od 40% jednog od polova u upravljanju, procesima odlučivanja i predstavljanju);
12. Učešće u pripremi Gender akcionog plana BiH;
13. Koordinacija i izrada Alternativnog izvještaja o implemntaciji CEDAW i stanju ženskih ljudskih prava u BiH 2010. godine (izvještaj je predstavljen Komitetu CEDAW u Ženevi u julu 2013), potom 2016. i 2023. godine;
14. Iniciranje i izrada (u saradnji sa ženskim nevladinim organizacijama u BiH) Platforme ženskih prioriteta za ustavne promjene sa amandmanima na Ustav BiH iz rodne perspektive (2013). Amandmani su upućeni kolegiju Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH na razmatranje;
15. Dostavljanje amandmana na Porodični zakon RS s ciljem definisanja kategorije samohrani roditelj u zakonskom tekstu u skladu sa realnim stanjem na terenu i potrebama samohranih roditelja, te iniciranje da se u RS uspostavi Alimentacioni;
16. Potpisivanje Memoranduma o saradnji sa Zavodom za zapošljavanje RS s ciljem poboljšanja položaja samohranih majki na tržištu rada (potpisan u junu 2012);

17. Učešće u "Globalnom monitoringu medija 2005 (GMMP)", u kojem je, pored BiH, učestvovalo 75 zemalja iz cijelog svijeta;
18. Kao članica Koalicije nevladinih organizacija BiH "Raditi i uspjeti zajedno" učestovali smo u izradi "Sporazuma o saradnji između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i nevladinog sektora u BiH", "Strategije razvoja nevladinog sektora u BiH", "Kodeksa za nevladin sektor u BiH" i "Standarda kvaliteta usluga između Vijeća ministara BiH i nevladinog sektora u BiH".
19. Ustanovljavanje novinarske nagrade "Srđan Aleksić" za profesionalno i angažovano izvještavanje o marginalizovanim grupama u BiH. Nagrada se u BiH dodjeljivala punih deset godina, a u 2021. godini nagradu smo podigli na regionalni nivo (BiH, Srbija, Hrvatska i Crna Gora).
20. Ustanovljavanje Ženske političke akademije za mlade žene iz političkih partija i organizacija civilnog društva (početkom 2014 upisana je II generacija polaznica);
21. Iniciranje i osnivanje Ženske alternativne vlade BiH kao neformalnog tijela na političkoj sceni BiH (Vlada je zvanično promovisana u jesen 2012, ali je nakon dvije godine prestala da bude aktivna);
22. Nominacija Slađane Ujić, članice Ženske alternativne vlade BiH i predsjednice udruženja SNOP iz Rogatice za "Nagradu za žensku kreativnost u ruralnom životu" (Slađana Ujić je prva žena iz BiH koja je dobila ovu značajnu nagradu i priznanje);
23. Umrežavanje i jačanje kapaciteta najmanje 100 organizacija civilnog društva u BiH, kroz edukacije i podjelu malih grantova;
24. Izbor da obavljamo funkciju sekretarijata Mreže za izgradnju mira;
25. Koordinirajuća organizacija Inicijative Građanke za ustavne promjene 2014-2024 koja okuplja 36 organizacija i pojedinki;
26. Kao svoja postignuća naveli bismo i brojna istraživanja i analize na kojima smo radili, što je rezultiralo objavljivanjem više desetina publikacija koje su dostupne na našem web sajtu. Prema dostupnim serverskim podacima najveći broj posjeta web sajtu organizacije odnosi se upravo na rubriku Publikacije i preuzimanje (download) dostupnih izdanja.
27. Posjedovanje biblioteke sa preko 2000 naslova u oblasti ženskih ljudskih prava, nasilja/nenasilja, prava, filozofije, političkih nauka, LGBT, ljudskih prava, koji se mogu iznajmiti i služe kao resursi za analize i pisanje naučno istraživačkih radova u društvenim oblastima.
28. Kroz neformalnu Inicijativu za EU monitoring aktivno učestvujemo u pripremi i pisanju Izvještaja u sjeni o napretku BiH od 2013. godine.
29. Uspostavili i vodili web platformu www.ukljuci.in posvećenu osobama sa invaliditetom, koja je, po okončanju projekta, prešla u vlasništvo Organizacije amputiraca UDAS.
30. Pokrenuli web stranicu <http://ukljuciseu.org/> koja se bavi procesom EU integracija iz rodne perspektive.
31. Uspostavili regionalnu novinarsku nagradu Srdjan Aleksić
32. Kuća ljudskih prava Banjaluka prepoznata i primljena u međunarodnu mrežu Kuća ljudskih prava.

Programsko područje:

Jačanje civilnog društva i transformacija javne vlasti u servis građana

Ciljevi ovog programskog područja su izgradnja civilnog društva i jačanje demokratije kroz podizanje svijesti građana o demokratskim principima i procesima, ohrabrivanje građana/ki da pokreću različite inicijative i učestvuju u donošenju odluka na svim nivoima vlasti. Kroz različite aktivnosti u okviru ovog programskog područja nastojimo uspostaviti što bolju saradnju između građana/ki i institucija vlasti.

U okviru programskog područja u 2023. godini radili smo na sljedećim projektima: „Podrška građanskom aktivizmu“, „Osnaživanje pružatelja pravne pomoći za borbu protiv rodno zasnovane diskriminacije u oblasti rada u BiH“, „Plati svoje radnike – Poštuj radnička prava“, „Povećanje javne svijesti o SLAPP tužbama u Srbiji, Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini“, „Građani/ke u borbi protiv tihe korupcije“ i „Pravo na aktivizam“. Pored toga, radili smo i na uspostavljanju i organizacionom jačanju Kuće Ljudskih prava Banjaluka.

PODRŠKA GRAĐANSKOM AKTIVIZMU

Zahvaljujući francuskoj organizaciji CCFD – Terre solidaire i u 2023. godini bili smo u mogućnosti realizovati aktivnosti usmjerene na konsolidaciju Kuće Ljudskih prava Banjaluka, ali i podržati i druge akcije i inicijative aktivista i aktivistica u BiH.

Tako smo pridonijeli organizaciji još jednog kulturno-aktivističkog događaja na „Građi“, improvizovanom i jedinom igralištu u banjalučkom naselju Centar 1, u kojem i dalje traje borba stanara/ki da se ovo igralište ne pretvori u parking. Dvodnevni događaj „Atomsko druženje#“ održano je aprilu 2023. godine, i obuhvatio je izgradnju koša i klupa, sadnju drveća, radionice za djecu i mlade, izradu grafita, performanse skejtera, muziku. Pored toga, podržali smo naše partnere iz organizacije Zdravo da ste i njihov događaj Kreativni avgust, koji je namijenjen djeci i mladima u Banjaluci i šire. Program kreativnog avgusta koji je trajao od 1. do 12. avgusta je uključivao: radionice animiranog filma, radionice udaraljki i škole gitare; radionice slikarstva za mlade i odrasle, strip crtanje, kreativni mikrofoni, zumbu, trgovinil (razmjena gramofonskih ploča i DJeing), te kurs samoodbrane.

Na poziv Filozofskog fakulteta u Banjaluci, a u okviru predmeta „Uvod u kliničku psihologiju“, u novembru smo održali sesiju „Žive biblioteke“ za oko 40 studenata ovog studijskog programa. Studenti i studentice su slušali životne priče četiri „žive knjige“, nakon čega su imali zadatak da napišu svoje refleksije na ono što su čuli.

Kroz „Podršku građanskom aktivizmu“ organizovali smo i više događaja u sklopu manifestacije Dani Srđana Aleksića koja je održana u Banjaluci u decembru 2022. i 2023. godine. Osim dodjele regionalnih novinarskih nagrada „Srđan Aleksić“, manifestacija je uključivala i organizaciju različitih panela, promociju knjige i Reviju kratkih dokumentarnih filmova o ljudskim pravima.

Platite svoje radnike/ice - Poštuj radnička prava

„Platite svoje radnike/ce“ (Pay Your Workers) je dvogodišnji projekat (2022-2023) realizovan u saradnji sa regionalnom Clean Clothes Campaign (CCC) koalicijom koju čine partnerske organizacije iz Hrvatske (Novi sindikat i RIS) i Bosne i Hercegovine (HPG BL i Zora). HPG BL je u periodu 2023. realizovao nekoliko aktivnosti koje su za rezultat imale:

► učešće u zajedničkoj kampanji pod nazivom #PayYourWorkers na društvenim mrežama sa ukupnim dosegom od više od 800.000 osoba u BiH i Hrvatskoj gdje je kampanja i vođena. Cilj kampanje je bio da

se ukaže na kršenje radnih prava od strane velikih tekstilnih kompanija i utiče na to da brendovi i trgovci na malo moraju potpisati pravno obavezujući sporazum da će izmiriti neisplaćene plate radnicima i radnicama u njihovom lancu snabdijevanja, pobrinuti se da radnici i radnice nikada više ne ostanu bez novca ako njihova fabrika bankrotira, potpisivanjem ugovornog fonda za otpremnine i da će štiti pravo radnika i radnica na organizovanje i kolektivno pregovaranje.

- ▶ podrška i učešće u kampanji pokrenutoj od strane Novog Sindikata kako bi se radnicima tekstilne fabrike Orlava, Hrvatska, isplatile otpremnine.
- ▶ učešće na zajedničkom sastanku koalicije i predstavljanje rezultata projekta Sindikatu tekstila, obuće i kože Republike Srpske. Sastanku je prisustvovalo 13 članova i članica Sindikata, među kojima i njihov predsjednik Danko Ružičić.
- ▶ promocija kampanje #Payourworkers i tokom 8. marta u Banjoj Luci, organizovanom pod nazivom „Mi nismo jeftina radna snaga“.



8. mart, Banja Luka, Izvor: arhiva HPG

- ▶ predstavljanje regionalne koalicije u ELAC-u (European Lobby and Advocacy Committee) i učešće u online sastancima ELAC-a na mjesečnom nivou. Najvažnije aktivnosti ELAC-a za 2023. godinu su bile:
 - različite zagovaračke aktivnosti i akcije usmjerene ka usvajanju EU Direktive o korporativnoj održivosti (EU due diligence) koja je usvojena 1.6.2023.
 - zagovaračke aktivnosti i učešće u konsultacijama kako bi se unaprijedio prijedlog uredbe o zabrani proizvoda koji se proizvode korištenjem prisilnog rada, uključujući rad djece, na unutrašnjem tržištu Evropske unije (EU forced labour ban regulation proposal).
 - različite zagovaračke akcije - Evropska građanska inicijativa "Dobra odjeća - Fair Pay", učešće u konsultacijama oko Strategije EU za održivi i cirkularni tekstil, zagovaračke aktivnosti smanjenja unfair trading/purchasing practices /nepoštene prakse trgovanja/kupovine, itd.)

Osnaživanje pružatelja pravne pomoći za borbu protiv rodno zasnovane diskriminacije u oblasti rada u BiH

Helsinški parlament građana Banjaluka je u periodu juli 2022 - avgust 2023. implementirao projekat „Osnaživanje pružalaca pravne pomoći za suzbijanje diskriminacije na temelju roda u oblasti rada u BiH“ u okviru kojeg su održani sastanci umrežavanja i specijalizovane obuke za institucionalne i vaninstitucionalne pružaoce besplatne pravne pomoći na temu rodno zasnovane diskriminacije (RZD) na tržištu rada. Projekat je finansijski podržan od strane Ambasade Sjedinjenih Američkih Država u Bosni i Hercegovini.

Najmanje 39 pružalaca besplatne pravne pomoći steklo je i proširilo razumijevanje i znanje kako da podrže i pomognu građanima i građankama da zaštite svoja prava, posebno ona koja se odnose na RZD u oblasti rada. Istovremeno, u okviru kampanje #radbeznasilja preko 1.500.000 građana i građanki upoznalo se sa postojanjem i mogućnostima koje pruža usluga besplatne pravne pomoći (sama online kampanja doprla je do 870512 građana/ki BiH). Tokom implementacije projekta održana su i tri sastanka umrežavanja koja su za rezultat imala kreiranje neformalne Mreže pružalaca besplatne pravne pomoći koja okuplja više od 14 pružalaca.



Sastanak umrežavanja, Zenica, 20. april 2023. godine, Izvor: arhiva HPG

Tokom realizacije projekta, izrađen je [Priručnik za pravnike i saradnike u pravnim pitanjima iz oblasti rodno zasnovane diskriminacije u oblasti rada u Bosni i Hercegovini](#) koji treba da posluži kao vodič svima koji se interesuju na koji način mogu da pravno štite prava iz oblasti rodno zasnovane diskriminacije u Bosni i Hercegovini. Priručnik je namijenjen pravnicima i pravnicaama koji rade u centrima za pružanje besplatne pravne pomoći, advokatima/cama, aktivistima/kinjama u organizacijama za ljudska prava, borkinjama za rodnu ravnopravnost, članovima/cama organizacija koje se bave različitim djelatnostima koje se dotiču antidiskriminacijskih propisa, grupama koje su usmjerene na rodnu ravnopravnost, javnim službenicima/cama ili pak samo zainteresovanim građanima/kama. Više od 50 pružalaca usluga koristi resurse iz Priručnika kako bi poboljšali svoj rad na RZD i radnim odnosima.

Dobra saradnja sa Misijom OSCE u BiH, započeta kroz projekat “Edukacija sudija i tužilaca o rodnoj diskriminaciji na radu” (2021) nastavljena je i tokom 2023. godine i rezultirala je zajedničkom konferencijom pod nazivom “Rodno zasnovana diskriminacija u oblasti rada u BiH”. Konferencija je organizovana 11. decembra 2023, povodom Međunarodnog dana ljudskih prava, a bila je namijenjena institucionalnim i vaninstitucionalnim akterima koji pružaju besplatnu pravnu pomoć, uključujući i advokate/ice, saradnike/ce udruženja koji upravljaju servisima pravne pomoći.

Povećanje javne svijesti o SLAPP tužbama u Srbiji, Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini

U periodu od septembra do decembra 2023, u saradnji sa Nezavisnim društvom novinara Vojvodine, realizovali smo seriju tekstova na temu SLAPP tužbi koje se sve češće koriste kao sredstvo za zastrašivanje i ućutkivanje novinara/ki i aktivista/ica u regionu.

O situaciji u Bosni i Hercegovini, za portal Autonomija, pisali su Nebojša Šatara, Vesna Iliktarević, Uglješa Vuković, Jelena Jevđenić, Andrijana Pisarević i Dragana Dardić. [Analiza](#) dosadašnjih slučajeva SLAPP tužbi u Bosni i Hercegovini je pokazala:

- da su tužitelji, uglavnom, oni koji imaju dovoljno resursa da mogu sebi priuštiti odugovlačenje sudskih procesa;
- da su tuženi, po pravilu, istraživački novinari/ke i aktivisti/ce, najčešće ekološki, koji se bave “osjetljivim” društvenim temama. Te teme se, najčešće, tiču zaštite životne sredine, trošenja javnog novca ili javnih nabavki, dakle pitanja od opšteg i javnog interesa;
- da se tužba za klevetu kao pravno sredstvo zloupotrebljava, jer su tužbeni zahtjevi uglavnom neutemeljni, ne spore tačnost napisanog, nego samo kontekst ili način pisanja;
- da ovi procesi traju neopravdano dugo, i po 12 godina, što sa sobom povlači visoke sudske takse i advokatske troškove;
- da im motiv nije dokazivanje navodne klevete, nego stvaranje pritiska, zastrašivanje i odvrćanje novinara/ki i aktivista/ica od posla ili pisanja o spornim poslovima tužitelja;
- da se vrlo negativno odražavaju na emotivno, fizičko i psihičko zdavlje tuženih novinara/ki i aktivista/ica, koji, umjesto svojim poslom, bivaju prinuđeni da se pozabave sami sobom i dokazivanjem svog profesionalnog i ličnog kredibiliteta;
- i na kraju, da SLAPP tužbe, kao takve, nisu prepoznate u pravnom sistemu države.

Generalno opažanje sagovornika/ca, kako novinara/ki i aktivista/ica, tako i njihovih advokata/ica, čije izjave su objavljene u seriji tekstova na [portalu Autonomija](#), je da se “mora jačati odbrambena moć novinara/ki i medija kako bi se amoritizovao udar na pojedinca/ku i prenio napad na sistem odbrane”, ali i da se moraju graditi mreže podrške, jer je “jako važno da postoji ta sigurnosna mreža i da znate da nećete ostati sami”. Svi se, takođe, slažu, da se mora raditi i na novim zakonskim rješenjima koja bi, još u pripreмноj fazi postupka, omogućila odbacivanje tužbi za koje se procijeni da imaju karakteristike SLAPP-a. Trenutno u Bosni i Hercegovini, takvu inicijativu zagovara Aarhus centar koji je pripremio Nacrt zakona o građanskoj inicijativi i zaštiti građana/ki i aktivista/ica Federacije Bosne i Hercegovine koji u sebi sadži i anti-SLAPP odredbe.

“Ne postoji cifra, prijetnja, niti bilo koja je vrsta pritiska, koja će nas zaustaviti. Naša misija i vizija su takve da se ovo šta radimo mi, kao i naše kolege u istoj situaciji, ne smije zaustaviti. Kada bi se to desilo, u našoj zemlji bi zaista zavladao totalni mrak. Zamislite samo na šta bi sve ovo ličilo da nema novinara koji ukazuju na korupciju i zloupotrebe”.

Eldin Karić, urednik portala Žurnal i direktor Centra za razvoj medija i analize iz Sarajeva

“Građani/ke u borbi protiv tihe korupcije”

Helsinški parlament građana Banja Luka je 15. juna 2023. započeo sa implementacijom dvanaestomjesečnog projekta „Građani/ke u borbi protiv tihe korupcije“, koji je dio šireg programa „Podrška građanima u borbi protiv korupcije“ implementiranog od strane CCI uz finansijsku podršku USAID-a.

U okviru projekta, do kraja decembra 2023. godine, realizovane su aktivnosti podizanja svijesti javnosti o pojavi seksualne iznude i aktivnosti zagovaranja za izmjenu pravnih propisa koji ne prepoznaju seksualnu iznudu. Započeta je realizacija kampanje na društvenim mrežama “Seksualna iznuda je korupcija. Prekinimo ćutanje”, a do sada je preko milion građana/ki BiH putem online i bilbord kampanje upoznato sa terminom seksualna iznuda i faktorima koji determinišu ovaj fenomen.

Objavljena su tri videa u vezi sextortiona, a jedan je i na više svjetskih jezika, što je omogućilo veću vidljivost o ovoj kampanji i van prostora BiH.



Osnovni vizual kampanje, izvor: HPG

U sklopu saradnje sa medijima objavljene su četiri istraživačke priče o seksualnoj iznudi na Interview.ba: [“Seksualna iznuda u BiH. Korupcija za seks o kojoj se malo govori,”](#) Capital.ba: [“Seksualna](#)

[iznuda najčešća u javnom sektoru Srpske](#)”, Nezavisne novine: [“Žrtve seksualne iznude vode dvostruku bitku”](#), i Fokus.ba: naziva [„Seksualna iznuda u BiH: Treba li vam muškarac da pokaže šta je moć?”](#).

U saradnji sa prof. dr Milom Šikmanom i Goricom Ivić (Fondacija udružene žene Banja Luka) sprovedeno je i objavljeno pionirsko istraživanje o rasprostranjenosti seksualnog uznemiravanja u privatnom i javnom sektoru. Istraživanje dostupno na www.hcabl.org: [Istraživanje](#).

Objavljena je i prva [Analiza o mogućim modelima integrisanja pojma sextortion](#). Analizu su uradile prof. dr Ivanka Marković (profesorica krivičnog i procesnog prava Univerziteta u Banjoj Luci, potpredsjednica Ustavnog suda RS) i Natalija Petrić, doktorica rodnih studija. Analiza sadrži prijedloge amandmana na relevantne propise na nivou BiH, FBiH i RS te predstavlja prvu analizu ovakve vrste urađene na području Zapadnog Balkana. Do sada su dijelovi istraživanja i analize predstavljeni u različitim medijskim člancima, kao i putem društvenih mreža, sa ukupnim dosegom do 100000 građana/ki. Kao rezultat zagovaranja, poslanica Narodne skupštine RS, Zaga Grahovac je na zasjedanju Narodne Skupštine Republike Srpske održanoj 02.11.2023, u okviru rasprave o Nacrtu zakona o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja prema ženama Republike Srpske, zatražila da se seksualna iznuda prepozna kao radnja nasilja i da se termin integriše u novi Zakon.

Objavljena su i dva politička dokumenta (Policy briefa). Prvi politički dokument na temu integracije seksualne iznude u [Zakon o ravnopravnosti polova u BiH](#) objavljen je 27. novembra na web stranici HPG, a drugi politički dokument je bio na temu integrisanje seksualne iznude u [„Nacrt zakona o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja prema ženama Republike Srpske”](#), objavljen 26. decembra 2023. godine.

U saradnji sa partnerskim organizacijama - Fondacija CURE, Fondacija Lara, Centar ženskih prava Zenica, Udruženje građana Budućnost Modriča, održane su ulične akcije u Sarajevu (16. avgusta), Bijeljini (17. avgusta), Zenici (08. novembar), Modriči (29. novembar) i Banjoj Luci (18. oktobra).



Ulična akcija u Zenici, 8. novembar 2023. godine

U Tesliću je 2. septembra održana prezentacija kampanje i dva sastanka zagovaranja sa članovima/cama Saveza sindikata Republike Srpske. Takođe, upućene su preporuke iz oblasti seksualne iznude¹ za dalje jačanje Rodne strategije Svjetske banke, a na osnovu preporuka i analiza Kvinne till Kvinna Fondacije (KtK) i partnerskih organizacija. Preporuke su u konačnici usvojene su od strane KtK i upućene na usvajanje Svjetskoj banci.

Pravo na aktivizam

Projekat „Pravo na aktivizam“ se realizovao od juna do decembra 2023. godine i imao je za cilj sprečavanje donošenja restriktivnog zakona protiv organizacija civilnog društva u Republici Srpskoj.

Namjera je bila se se zaustavi dalje sužavanje prostora za rad organizacija civilnog društva kao korektiva i kritičara vlasti u RS, te da se radi na stvaranju poticajnog okruženja u kojem se OCD prepoznaju kao kredibilni akteri u zaštiti ljudskih prava, borbi protiv korupcije i promovisanju demokratije.



Konferencija “Civilno društvo u Republici Srpskoj – izazovi i perspektive”,

Banjaluka, 22. i 23. septembar 2023.

Za nepunih šest mjeseci, projekat je uspio okupiti i koordinirati djelovanje desetak organizacija civilnog društva u RS koje su zauzele zajednički stav da se ne učestvuje u javnoj raspravi o nacrtu Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija u RS i da se snažno zagovara odbacivanje predloženog nacrta, i koje su, svoje neslaganje sa predloženim zakonskim rješenjem, jasno pokazale i učešćem u protesnoj šetnji koja je organizovana u Banjaluci 24. oktobra, uoči Javne rasprave.

¹ Preporuka glasi: Awareness of the existence of sextortion as a gender-based form of corruption¹ is extremely low, and the engagement of all relevant actors is needed to recognize this phenomenon. As sextortion is not legally defined in most WB countries, poor documentation on the practice of proof and institutional mechanisms for determining sextortion further complicates the recognition and punishment of this form of a corruption.

¹ Research on the prevalence of sexual extortion in society (Bosnia and Herzegovina) showed that over 93% of respondents believe that women and girls are mostly victims of sexual extortion. Available on: <https://hcabl.org/istrazivanje-o-rasprostrajenosti-seksualne-iznude-u-drustvu/>

Pored toga, ključne poruke koje su osmišljene i plasirane kroz kampanju „Sve po spisku“ stigle su do više od 500000 građana i građanki BiH, ali i do predstavnika međunarodnih organizacija koje su, kroz svoja saopštenja i/ili komentare podržale zahtjeve CSOs iz RS da se sporni i štetni Nacrt povuče iz skupštinske procedure.

Jačanje slobode (Enhancing the FreeDOM)

Dvogodišnji projekat „Jačanje slobode“, koji je podržan od strane Vlade Kraljevine Nizozemske kroz MATRA program, sa realizacijom je krenuo u septembru 2023. godine, kao odgovor na višegodišnje sužavanje prostora za aktivizam i rad braniteljica i branitelja ljudskih prava i nezavisnih medija u BiH.

Aktivnosti projekta namijene su, prije svega, dodatnom jačanju kapaciteta Kuće Ljudskih prava Banja Luka, čiju Osnivačku grupu čini pet organizacija sa dugogodišnjim iskustvom u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda: Helsinški parlament građana Banja Luka, Centar za životnu sredinu, Banjalučki centar za ljudska prava, Zdravo da ste i Transparency International BiH, kao i pozicioniranju Kuće Ljudskih prava Banjaluka kao važnog aktera na političkoj i javnoj sceni u BiH koji jasno artikuliše potrebe i kritičke glasove civilnog društva.

U prvih četiri mjeseca implementacije projekta, realizovano je više aktivnosti:

- Formiran je Pravni tim za pomoć aktivistima i aktiviskinjima u kriznim situacijama, kojim trenutno rukovodi Transparency International BiH.
- Uspostavljena je web stranica [Kuće ljudskih prava Banjaluka](#), sa pratećim profilima na [Facebook-u](#) i [Youtube-u](#).
- Organizovana je Revija kratkog dokumentarnog filma na temu ljudskih prava. Revija je održana 9. decembra u Banjaluci, a u sklopu revije prikazano je 5 dokumentarnih filmova autora i autorica iz cijele regije. Svoju premijeru na reviji je imao dokumentarni flim “Brat”, koji potpisuju Ajdin Kamber i Vanja Stokić, a koji istražuje tragične smrti ljudi u pokretu koji su se utopili u vodama Save i Drine i sahranjeni kao NN lica, o čijoj sudbini njihovi najbliži, vjerovatno, nikada ništa neće saznati. Nakon projekcije filmova, upriličen je razgovor sa autorima i autoricama filmova.



Revija kratkog dokumentarnog filma o ljudskim pravima, Banjaluka, 09.12.2023.

- Publikovan je i predstavljen prvi nacionalni Izvještaj o braniteljicama i braniteljima ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Izvještaj je pokazao da izostaje javna podrška braniteljima i braniteljicama ljudskih prava od strane zavničnika vlada i parlamenata u BiH, te da su aktivisti/kinje izloženi različitim vrstama pritiska, zastrašivanja i klevetničkih kampanja.



Predstavljanje Izvještaja o braniteljima i braniteljicama ljudskih prava u BiH u sklopu Dana Srđana Aleksića, 10. decembar 2023, Banjaluka

- Otvorili vrata Kuće ljudskih prava Banjaluka za građane i građanke kako bismo im približili rad ljudskopravaških organizacija i animirali ih da se uključe i podrže njihove aktivnosti i inicijative. Prvi od planiranih osam događaja koje smo nazvali Dani otvorenih vrata održan je 28. decembra u prostorijama Kuće ljudskih prava u Banjaluci, gdje smo sa građanima i građankama razgovarali o tome šta je to Kuća ljudskih prava, ko je čini i kako i oni mogu koristiti prostor ili edukativne i druge servise koje članice Kuće nude.

Kuća ljudskih prava Banjaluka

- Kuća ljudskih prava, odnosno njene članice su krajem oktobra Vladi i Narodnoj Skupštini Republike Srpske uputile inicijativu za slobodan i besplatan pristup Službenom glasniku Republike Srpske za sve građane/ke, i tako nastavila inicijativu koja je započeta 2020. godine.
- Početkom novembra 2023. godine, članice Kuće ljudskih prava su zajedno sa Fondacijom Udružene žene, UG „M’UDAR” i Organizacijom amputiraca UDAS Republike Srpske pokrenule inicijativu za uspostavljanje donora matičnih ćelija Republike Srpske, prema Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske. Ovom inicijativom željeli smo da oboljelim od raznih bolesti čiji je spas u liječenju matičnim ćelijama liječnije olakšamo i povećamo šansu za uspjeh tako što bi se i na teritoriji Republike Srpske osnovala baza donora matičnih ćelija, a oboljeli iz Republike Srpske bi onda bez problema mogli da koriste i baze donora iz Srbije, Hrvatske ali i drugih evropskih zemalja.

- Održana je prva radionica u Kući Ljudskih prava pod nazivom Digitalni aktivizam, mediji i kratki video format - u organizaciji Banjalučki centar za ljudska prava i OSCE Mission to Bosnia and Herzegovina

Programsko područje:

Kultura dijaloga i izgradnja povjerenja u društvu

Od momenta osnivanja, HPG Banja Luka radi na pomirenju kroz aktivno uključivanje u promociju povjerenja i jačanje i povezivanje mirovnih inicijativa na lokalnom i regionalnom nivou. Cilj ovog programskog područja je rad na izgradnji mira i kulture dijaloga unutar i među zajednicama u BiH. Poseban fokus je na mladim ljudima, ženama, marginalizovanim grupama i medijima, kroz uključivanje u obuke, mirovne kampove, konferencije i druge događaje, kako bi se osnažili za iniciranje društvenih promjena i stvaranje trajnog mira.

*U okviru ovog programskog područja u 2023. godini realizovali smo aktivnosti u okviru projekta "PRO Budućnost II", organizovali **Dane Srđana Aleksića**, te započeli realizaciju projekta "Ne sudi knjizi po koricama" (Don't Judge a Book by its Cover)*

Dani Srđana Aleksića i dodjela regionalne novinarske nagrade

Po drugi put smo zajedno sa našim partnerima, Mrežom za izgradnju mira, Nezavisnim društvom novinara Vojvodine, Institutom za medije Crne Gore i Udrugom za promicanje medijske kulture, umjetnosti i tolerancije "Lupiga – svijet kroz obične oči" iz Hrvatske, dodjelili Regionalnu novinarsku nagradu Srđan Aleksić.

Nagrade za 2023. godinu su dobili Bojana Jovanović iz KRIK-a iz Srbije, Haris Rovčanin novinar Detektora/BIRNa BiH i portal "Novost" i iz Hrvatske. Na konkurs je stigla 41 nominacija, 31 za novinare/ke i 10 za medije.

Regionalna novinarska nagrada "Srđan Aleksić" se dodjeljuje za profesionalno i društveno odgovorno medijsko izvještavanje koje rezultira konkretnim dobitima za ljude i zajednice (doprinosi pomirenju, zaštiti ljudskih prava, uključivanju marginalizovanih i ranjivih grupa, rodnoj ravnopravnosti, vladavini prava, kulturi dijaloga, borbi protiv govora mržnje i lažnih vijesti), te za iskazanu novinarsku hrabrost.



Dobitnici/e Novinarske nagrade Srđan Aleksić za 2023. godinu

U okviru manifestacije „Dani Srđana Aleksića“, pored svečane ceremonije dodjele novinarskih nagrada, organizovali smo Reviju kratkih dokumentarnih filmova o ljudskim pravima, na panelu predstavili „Nacionalni i Regionalni izvještaj o braniteljima ljudskih prava“, te organizovali regionalnu konferenciju o SLAPP tužbama, kao i promociju zbornika radova „Zamišljanje žene“.

Na dvodnevnoj manifestaciji učestvovalo je preko 150 učesnika/ca, aktivista/ica, novinara/ki, predstavnika/ca akademije iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Hrvatske i Crne Gore.

PRO-BUDUĆNOST - Pomirenje, Razumijevanje, Odgovornost za budućnost

Tokom protekle godine organizovali smo dva okrugla stola sa namjerom da okupimo stručnu javnost iz oblasti vaspitanja i obrazovanja da odgovori na pitanja nasilja koja su se desila u Srbiji (O.Š. Ribnikar u Beogradu i Mladenovcu) i u Bosni i Hercegovini u Lukavcu pored Tuzle.

Okrugle stolove smo organizovali u Doboju i Bijeljini na kojima su učestvovali psiholozi, psihijatri, predstavnici centara za socijalni rad, predstavnici policije, roditelji, nastavnici.

Cilj okruglog stola je bila razmjena mišljenja stručne javnosti o izazovima modernog doba na odgoj i obrazovanje djece i mladih, sa posebnim fokusom na vršnjačko nasilje i otuđenost, kao i nedostatak empatije među djecom i mladima, naročito nakon tragičnih ubistava počinjenih u školama od strane maloljetnih lica.

Neki od zaključaka i preporuka sa okruglih stolova su bili: veće ulaganje u obrazovanje i preventivno reagovanje, veća ulaganja i povećanje kapaciteta rada stručnih službi, jačanje društvene funkcije obrazovanja, te upošljavanje nestranačkog kadra.



Okrugli sto „Izazovi odgoja i obrazovanja u savremenom društvu“, Bijeljina, 19. juni 2023.

Ne sudi knjizi po koricama

Helsinški parlament građana je početkom septembra započeo realizaciju projekta “Ne sudi o knjizi po koricama” koji ima za cilj korištenje koncepta ljudske biblioteke za izgradnju okvira za dijalog među mladima koji može razotkriti predrasude, suprotstaviti se govoru mržnje prema marginaliziranim grupama i osporiti postojeće stereotipe i predrasude u međuetničkim zajednicama u zemlji, istovremeno promovirajući pomirenje među mladima. U prvom kvartalu projekta održan je trening za Žive knjige (mlade od 18 do 24 godine) i to na planini Borja 13. oktobra, a nakon održanog treninga iskusni psiholozi/ginje obavili su individualne razgovore sa potencijalnim knjigama i odabrali 10 mladih ljudi (živih knjiga) sa područja cijele BiH (Banja Luka, Ribnik, Bugojno, Maglaj, Tuzla, Zenica, itd.) koji čine fundus Žive biblioteke. Nakon treninga održane su dvije Žive biblioteke (Jajce, 6. novembra), u saradnji sa Centrom za obrazovanje i druženje Jajce, i u Modriči (29. novembra), u saradnji sa UG Budućnost Modriča koji su okupili preko 30 srednjoškolaca/ki koji su se, po prvi put, upoznali sa konceptom žive biblioteke.



Živa biblioteka u Modriči, Gimnazija Modriča, 30. novembar

Takođe, održani su i konsultativni sastanci sa predstavnicima/cama udruženja, kojima je detaljno predstavljena metodologija i benefiti živih biblioteka.

U okviru projekta, 20. decembra, u prepunoj online učionici Zoom platforme održana je online Živa biblioteka za 30-ak studenata/ica druge godine Filološkog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci. Studentima/cama se predstavilo pet živih knjiga iz četiri bh. grada, a reakcije studenata koje su ostavljali u chat-u bile su iznimno pozitivne („Veoma zanimljivo i poučno“; „Zaista sve pohvale za hrabrost i borbenost svih vas koji ste podijelili svoju priču, vjerujem da one mogu samo pozitivno da utična na nas kao slušaoce“).

Takođe, u saradnji sa Pokretom Buđenje iz Tuzle (Karton revolucija), pokrenuta je i onlina zajednica @ŽivabibliotekaBiH koja ima za cilj predstaviti pozitivne primjere pomirenja, napretka i suživota u zemlji. Sadržaj koji je objavila zajednica do sada ima preko milion jedinstvenih pregleda na društvenim mrežama (Facebook i Instagram).

Fundus Žive biblioteke čine sljedeće knjige: „Biraj svoj put“, „Djetinjstvo slomljenih krila“, „Bez kontrole“, „Od Doboja do Brisela“, „Face to Face“, „Dječak u sjeni“, „Štake“, „Stres, hormoni, potiskivanje i rak“, „Kad tišina vrisne“ i „Školsko uznemiravanje“.

Projekat je finansijski podržan od strane Ambasade Sjedinjenih Američkih Država u BiH.

Programsko područje:

Zalaganje za rodnu jednakost

Opšti cilj programskog područja je smanjenje svih oblika rodne diskriminacije i stvaranje okruženja u kojem žene i muškarci imaju jednake mogućnosti. Realizujemo ga kroz umrežavanje i podršku inicijativama u vezi sa rodnim pitanjima, osnaživanje žena koje su trenutno najveća marginalizovana grupa za učešće u javnom i političkom životu, edukaciju žena i muškaraca o pitanjima rodne ravnopravnosti, treninge za žene u razvijanju različitih vještina, kampanje, istraživanja i analize javnih politika.

U okviru programskog područja u 2022. godini radili smo na projektima: „**Orođnjavanje ustavnih promjena IV**“, „**Ženska ljudska prava u BiH i EU integracije IV**“ i „**Akademija za žene**“. Nastavili smo saradnju i na partnerskom projektu „**Mir sa ženskim licem**“.

Orođnjavanje ustavnih promjena

Prethodne godine nisu bile nimalo lake rad organizacija civilnog društva i njihova nastojanja da izgrade održivi mir i unaprijede zaštitu ljudskih prava u BiH. Ove godine je trogodišnji projekat Orođnjavanje ustavnih promjena IV ušao u svoju poslednju fazu nastavkom realizacije aktivnosti čiji je cilj bio povećanje vidljivosti [Platforme ženskih prioriteta sa amandmanima na Ustav iz rodne perspektive](#), kao i ukazivanje na važnost i značaj inkorporiranja rodne komponente u Ustav BiH. Sve aktivnosti su bile usmjerene na građane i građanke BiH, ali i predstavnike i predstavnice domaćih i međunarodnih institucija i organizacija kojima smo na mnogobrojnim sastancima ukazivali na važnost ustavnih promjena iz rodne perspektive.

Uprkos nestimulativnom okruženju i teškoćama rada na osjetljivim pitanjima, kao što je zagovaranje promjena ustava iz rodne perspektive, Inicijativa je u periodu 2021-2023 ipak uspjela:

- Upoznati više od 200 predstavnika i predstavnica EU i međunarodnih tijela i organizacija sa zahtjevima Inicijative za promjenu Ustava BiH iz rodne perspektive.
- Predstaviti „Platformu prioriteta žena sa amandmanima na Ustav BiH iz rodne perspektive“ brojnim zastupnicima i zastupnicama državnog i entitetskih parlamenata, uključujući i prisustvo na zajedničkoj tematskoj sjednici četiri parlamentarne komisije na kojoj smo predstavili rodne amandmane na Ustav BiH.
- Gender centar Federacije BiH je na osnovu rodnih amandmana Inicijative kreirao rodne amandmane na Ustav FBiH koji su dio dokumenta pod nazivom Inicijativa za uvođenje amandmana na Ustav Federacije BiH s aspekta ravnopravnosti polova i jednakih mogućnosti.
- Poboljšati vidljivost rada Inicijative i njenih prioriteta, sa dosegom od preko 2,5 miliona na Facebook stranici Inicijative.
- Provesti anketu koju je popunila 1.931 osoba iz BiH na osnovu koje je urađeno prvo istraživanje ovakve vrste pod nazivom „Šta građani i građanke misle o Ustavu BiH“, te upoznati 57 parlamentaraca/ki na državnom nivou sa nalazima i rezultatima istraživanja.
- Provesti 83 aktivnosti širom BiH u organizaciji članica radnih grupa Inicijative u kojima je učestvovalo 7.900 direktnih učesnika i učesnica.



Prezentacija Inicijative polaznicima/ama
Online akademije „Rodna ravnopravnost u procesu EU integracija“
21. juni 2023. godine, Banja Luka

- Doseg od skoro milion osoba putem online kampanje "Kojeg je roda Ustav?" koju su podržale uticajne i poznate bh. ličnosti.
- Organizovati online konferenciju „Rodna ravnopravnost u Ustavu – prepreke i mogućnosti“ čiji su zaključci i preporuke poslani na adrese više od 500 predstavnika/ca međunarodnih i domaćih zvaničnika, međunarodnih organizacija i akademske zajednice.
- Putem programa Online Master Class edukovano je 24 studenta/ca, predstavnika/ca organizacija civilnog društva i političkih stranaka o važnosti rodno odgovornog ustava i međunarodnih obaveza BiH u pogledu promocije ženskih ljudskih prava.
- Poslani su inputi u vezi sa orodnjavanjem Ustava BiH za sve važne dokumente i politike kao što su Izveštaj EU o zemlji, CLIP, Alternativni izvještaj o prijavi BiH za članstvo u Evropskoj uniji, Alternativni CEDAW izvještaj, nacrt Gender Action Plan BiH 2023-2027 i Akcioni plan za implementaciju Rezolucije 1325 Žene, mir, sigurnost - za period 2023-2027
- Važnost uvođenja rodno odgovornog jezika u Ustav i ukazivanje na probleme građana i građanki u vezi sa nedostatkom zdravstvene, socijalne i porodične zaštite u Ustavu BiH bila je tema dva animirana video sadržaja (2022) i pet Tik Tok video klipova (2023). Animirani video imao je ukupno 37.000 pregleda i doseg od više od 400.000 dok je sadržaj na Tik Toku, koji je objavljen na nalogu @konstitucionalista i podijeljen na Facebook stranicu Inicijative, pogledalo više od 78.000 osoba. Animirani video sadržaji i Tik Tok video klipovi bili su jedan od načina da se mladi zainteresuju za ustavna pitanja.



Peer to peer radionica o važnosti orodnjavanja Ustava BiH
22. maj 2023. godine, Bijeljina

- Redovnim objavljivanjem medijskih sadržaja na [blogu Inicijative](#) (182 objavljena sadržaja – 129 autorskih i 53 prenesena iz drugih medija) i [Facebook stranici Inicijative](#) (289 objavljenih sadržaja) povećali smo broj osoba koji prate naš rad.
- Objavljeno je i 6 Biltena Inicijative (objavljuju se svakih 6 mjeseci) koji sadrže informacije o aktivnostima Inicijative i koji su poslani na više od 500 adresa podržavatelja i podržavateljica Inicijative putem google grupe koja je kreirana radi lakše i brže komunikacije i dijeljenja informacije o radu Inicijative prema pristalicama.
- Informacije o ustavnoj problematici i njenom uticaju na živote građana i građanki BiH došle su do šire javnosti kroz 116 objava drugih medija (Press Clipping) i 13 nastupa članova Inicijative na radiju, TV i štampanim/online medijima.

I tokom naredne 2024. godine ćemo nastaviti raditi da na ostvarenju svoje vizije - *Rodno pravedan Ustav BiH za društvo jednakih prava i mogućnosti* i to putem realizacije novih i nastavkom realizacije postojećih aktivnosti.

Ženska ljudska prava i EU integracije

Glavni cilj projekta “Ženska ljudska prava i EU integracije IV” je integrisati ženska ljudska prava i ravnopravnost polova u procese pristupanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji. Projekat je finansiran od strane švedske fondacije Kvinna till Kvinna.

U okviru projekta tokom 2023. godine realizovali smo sljedeće aktivnosti:

- U izvještajnom periodu hCa BL je sudjelovao na preko 25 konsultacijskih sastanaka uglavnom sa predstavnicima EU i međunarodnih institucija i organizacija kojima smo predstavili stanje, potrebe i prioritete žena u BiH, ali i situaciju u vezi političke krize i uslova u kojima se nalaze žene i ženske OCD. Tokom ovih konsultacija, više od 30 predstavnika EU i međunarodne zajednice direktno je upoznato sa stanjem na terenu. Osim ovoga, hCa je poslao pisane doprinose/komentare za 13 različitih EU, UN i

lokalnih dokumenata. Neki od inputa su, u određenoj mjeri, ugrađeni u dokumente kao što je, na primjer, EU Country Report 2023. U izvještaj su uključene dvije službene preporuke koje se odnose na ravnopravnost polova, a za svaku pohvalu je dio u kojem se, kao razlozi smanjenja broja žena na biranim pozicijama, navode nepoštivanje rodni kvota i toksična stranačka kultura. Također, izvještaj se, na nekoliko mjesta, referiše na situaciju u Republici Srpskoj u kontekstu stvaranja teškog okruženja za civilno društvo.

- U julu je finaliziran alternativni CEDAW izvještaj koje daje pregled stvarnog stanja ravnopravnosti polova u BiH i identificira prepreke u ostvarivanju ljudskih prava žena u skladu s odredbama Konvencije. Izvještaj je koordinisan u partnerstvu hCa BL i Prava za sve iz Sarajeva sa 16 autorica koje su sudjelovale u procesu pisanja izvještaja. U novembru je organizovana prezentacija izvještaja za OCD, medije i institucije.
- U maju 2023, kao nastavak edukacije za studente, organizovali smo Studijsku posjetu gdje smo se susreli s Pravobraniteljicom za ravnopravnost polova RH, Agencijom za elektroničke medije, predstavnicama Kuće Ljudskih prava u Zagrebu, Hrvatskim saborom (susret s klubom "Možemo"), te posjetili Memorijalno stan Marije Jurić Zagorke.



Studijska posjeta Memorijalnom stanu Marije Jurić Zagorke, maj 2023. godine, Zagreb

- hCa BL također nastavlja uključivati rodnu perspektivu u područje kriznog menadžmenta. Aktivnosti se temelje na istraživanju „Rodna analiza odgovora na krize u BiH“ koje je prepoznato i od strane Ministarstva sigurnosti BiH s kojim smo se susreli dva puta tokom 2023. godine. hCa BL je, također, sudjelovao na konferenciji „Žene i sigurnost“ koju je organiziralo Ministarstvo sigurnosti u decembru gdje smo doprinijeli s nekoliko ideja za daljnju suradnju i rad u sektoru civilne zaštite. Prema riječima predstavnika Mirnese Softić i Ermina Pešto, hCa BL je trenutno jedina organizacija civilnog društva koja pomaže integraciju rodne perspektive u Civilnu zaštitu, jer su sve druge inicijative odnose na Policiju i Armiju BiH.

- Održane su i dvije Ekofeminističke konferencije, a Helsinški parlament građana je bio domaćin jedne, koja je održana u Banja Luci, u oktobru 2023. godine. Na konferenciji se okupilo 25 aktivistica koje su razmijenile iskustva s terena i dogovorile nastavak rada i solidarno djelovanje protiv ekološke i socijalne nepravde i osnaživanje ekofeministkinja u BiH. Konferencija je iznjedrila i niz intervjuja s eminentnim ekofeministicama i borkinjama za ekološka i ženska prava: sa Suzanom Marjanić, s Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, koja je govorila o počecima ekofeminizma na našim prostorima, ali i u svijetu; sa Džemilom Agić, direktoricom Centra za ekologiju i energiju Tuzla, koja je, govoreći o energetsom siromaštvu, navela da je oko 50% domaćinstava u BiH energetska siromašna i treba im pomoć; s Majdom Ibraković, koordinatoricom mreže Eko BiH, koja je upozorila da se "opet nalazimo u tranziciji od koje će profitirati određene skupine i privilegirane korporacije", te s Amelom Zukan, predsjednicom Ekološkog društva "Bistro - Hrabre žene Kruščice", koja je sa ostalim mještankama i mještanima 505 dana i noći dežurala na mostu čuvajući prilaz rijeci Kruščici. Konferencija je organizovana u partnerstvu sa tuzlanskim Udruženjem Front Slobode, a u okviru EkoFem BIH platforme.



Treća konferencija EkoFem BiH, 13. i 14. oktobar.



Prof. Suzana Marjanić iz Zagreba je bila jedna od predavačica tokom konferencije

- Izvršena je analiza putnih navika vozača i vozačica u BiH, koja je pokazala da izbor i način korištenja prevoznih sredstava nisu rodno neutralni. Analiza je pokazala da su automobili koji se voze u BiH uglavnom registrovani na muškarce (odgovori ispitanika pokazuju da je 1179 vozila registrirano na muševce ili očeve, u odnosu na samo 290 vozila registriranih na majke i žene), da žene koriste automobil više od muškaraca za kupovinu te odvođenje i dovođenje djece, te da su i dalje prisutni seksistički komentari o vozačicama. Rezultati analize bili su dobro medijski popraćeni, a ova vijest bila je među tri najčitnije vijesti na portalu Nezavisnih novina.

- Rodni barometar 2023 objavljen je kao alat zagovaranja kreiran kako bi se učinkovito i argumentirano pratilo u kojoj su mjeri ključne političke stranke u BiH predane radu na unapređenju principa ravnopravnosti polova u BiH. Barometar 2023 pokazao je nastavak trenda u kojem političke stranke ne stavljaju rod na dnevni red i uglavnom ignorišu pitanje učešća žena u političkim procesima. Međutim, po prvi put Barometar također pokazuje napredak u nekoliko političkih stranaka i važne korake naprijed za žene u politici. "Naša stranka" (NS) u svoj je Statut unijela stav kojim je definisano da će prilikom izbora kandidata u stranačka tijela, u slučaju jednakog broja glasova, prednost imati osobe manje zastupljenog spola. Ujedno, NS je jedina politička stranka u BiH čiji je Statut napisan u ženskom rodu! Napredak je napravila i Srpska demokratska stranka, koja je također u ove tri godine promijenila Statut i uvela novu odredbu koja propisuje da u stranačkim tijelima mora biti izabrano najmanje 40 posto pripadnika/ca manje zastupljenog pola, kao i to da predsjednica Kluba žena automatski postaje članica Predsjedništva stranke.
- U izvještajnom periodu bilježi se rast posjećenosti naših online platformi, ali i broja novih pratilaca na Facebook-u i Instagramu. Broj dosegnut putem medijskih kanala i/ili društvenih medija je:
 - 117.600 putem web stranice www.hcabl.org, s minimalnim dosegom od preko 120.000 mjesečno na Facebooku i 2.800 na Instagram stranici. Na hCa "Stubu srama" objavljena su četiri primjera seksističkog govora, što je također jedan od načina na koji skrećemo pozornost na nedopustivu upotrebu seksističkog govora u javnom diskursu, te promoviramo rodno inkluzivan jezik.

Akademija za ženska prava

Projektni cilj je jačanje kapaciteta nove generacije studenata i studentica iz različitih gradova BiH za analizu, praćenje i zalaganje za ženska ljudska prava u procesu pristupanja Evropskoj Uniji. Projekat je podržan od Fondacije Heinrich Böll.

Online akademiju za rodnu ravnopravnost i evropske integracije prošlo je 16 aktivista i studenata, mahom pravnih fakulteta i fakulteta političkih nauka, ali i drugih zainteresovanih fakulteta i organizacija širom BiH.

Nakon edukacije zainteresovani studenti imali su priliku napisati radove na zadanu temu koji se objavljuju i prezentiraju široj javnosti. Sedam objavljenih studentskih radova na hCa internet platformama skromno smo nagradili. Studenti su u ovom procesu imali i podršku tri mentora. Važno je naglasiti da su teme radova nešto što je potrebno ženskim organizacijama civilnog društva za argumentovano zagovaranje, jer ove teme nisu dio političkog dijaloga u BiH niti se mogu redovno čuti u medijima.

Polaznici koji prođu ovu edukaciju dio su hCa zajednice i Alumni kluba, a zavisno od ličnog interesa imaju priliku pohađati razne radionice i događanja u organizaciji hCa. Cilj kluba je da se uspostavi i održi veza između hCa i bivših učesnika online akademije, kao i podsticanje međusobne saradnje kako bi se zajedničkim djelovanjem snažnije uticalo na pitanja rodne ravnopravnosti i EU integracija. hCa želi da uspostavi trajni odnos sa svojim polaznicama i polaznicima, te da ih informiše o svojim aktivnostima, svojim razvojnim planovima i obrazovnim programima. Bivši polaznici mogu uticati na kreiranje

strategije razvoja naše online akademije, zajedničkih aktivnosti u oblasti rodne ravnopravnosti, te pomoći u zagovaračkom i istraživačkom radu. Nakon edukacije nastavio se aktivan rad sa studentima koji imaju priliku doprinijeti našem radu i razmjeni informacija na online platformama.



Studentske inicijative: Presentacija studentskog rada na Filozofskom fakultetu, 4.10.2023, Banja Luka



Studentske inicijative: Presentacija studentskog rada na Pravnom fakultetu, 18.10.2023, Banja Luka

Kao drugi rezultat, studenti su unaprijedili svoje znanje o temama rodne ravnopravnosti i EU integracija tokom online akademije za 33% (hCa je mjerio znanje koje studenti stiču tokom edukacije i organizovali smo test prije i poslije akademije). Tokom projekta, jedna od centralnih aktivnosti su bile studentske inicijative, kao i doručci sa studentima koje smo organizovali u pet različitih gradova širom BiH na relevantne i aktuelne teme. Organizovano je pet studentskih inicijativa u vidu zagovaračkih sastanaka i studentskih prezentacija.

S ciljem angažovanja studenata kao volontera i rada na specifičnim zadacima poput analize dokumenata javnih politika, hCa je imala četiri volonterska angažmana.

Dodatnu vrijednost projektu daje saradnja s Internacionalnim Univerzitetom Burch u Sarajevu koji su nas kontaktirali u proljeće 2023. i zatražili sastanak kako bismo razmijenili iskustva o organizaciji akademije, jer bi željeli pokrenuti slične aktivnosti i čak ih uključiti u svoj nastavni plan i program. Internacionalni Univerzitet Burch posebno su zanimala teme koje akademija pokriva, rezultati, utisci studenata te kako neke od ovih metoda mogu integrirasati u svoje obrazovne aktivnosti. Konsultacije će se nastaviti 2024.



Studentske inicijative: Zagovarački sastanak sa predstavnicima Skupštine i Vlade Brčko distrikta 23.6.2023.

PARTNERSKI PROJEKTI:

Mir sa ženskim licem – Ženska inicijativa za suočavanje sa prošlošću

BANJA LUKA DOBILA ULICU NAZVANU PO MIRI KESIĆ

Predstavnice Fondacije Udružene žene i Helsinškog parlamenta građana BL su Odjeljenju za komunalne poslove Grada Banja Luka 26. novembra 2021. godine uputile Inicijativu za dodjelu naziva ulica po Vahidi Maglajlić i Miri Kesić. Proces lobiranja za ovu inicijativu je trajao skoro dvije godine ali smo uspjele! Na sjednici održanoj u julu 2023. godine **Skupština Grada Banja Luka je usvojila prijedlog da se Miri Kesić** dodijeli naziv jedne ulice. Ova odluka je postala pravosnažna objavljivanjem u Službenom glasniku Grada u septembru 2023.

21.09.2023.god. SLUŽBENI GLASNIK GRADA BANJA LUKA Broj 30-Stranica 21

366. Na osnovu člana 39. stav 2. tačka 14. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 97/16, 50/19 i 01/21), člana 38. stav 2. tačka 4. Statuta Grada Banja Luka („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, br. 14/18 i 9/19) i člana 5. stav 1. Odluke o određivanju i obilježavanju imena ulica, ulica i trgova i označavanju zgrada brojnim („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, br. 24/10), Skupština grada Banja Luka je, na 22. sjednici, održanoj 11.7.2023. godine, donijela

O D L U K U o utvrđivanju naziva ulice

I

Utvrdjuje se naziv sledeće ulice u MZ Ada:
Ulica Miri Kesić - nova ulica koja se odvaja od Ulice
Navaša Plišinovića i pruža se paralelno broj 1441, 933/3,
933/37, 933/6, 947/9, 948/7, 944/3, 947/4 i 947/10, k.o. Banja
Luka 5, u koja je Regulatornim planom doveden toka slavnoj

područja ulica „Luzarni“ planirana da se preko parcele
broj 950/16, 950/1, 950/12, 950/11 i 1427, k.o. Banja Luka 5,
spoji sa Ulicom Veseta Brčić.

II

Sastavi dio ove odluke je geodetska podloga za
navedeni prostor.

III

O provedbu ove odluke, staraće se Odjeljenje za
komunalne poslove.

IV

Ova odluka stupa na snagu osam dana od dana
objavlivanja u Službenom glasniku Grada Banja Luka.

Broj: 22-013-325/23.

PREDSJEDNIK
SKUPŠTINE GRADA
Ljiljana Ivanović, s.p.



367. Na osnovu člana 38. Zakona o uređenju prostora i
gradnje („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 40/13,
106/15, 3/16 i 84/19) i člana 38. Statuta Grada Banja Luka
 („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, br. 14/18 i 9/19),
Skupština grada Banja Luka je, na 22. sjednici, održanoj
11.7.2023. godine, donijela

O D L U K U o donošenju izmjene dijela Regulatornog plana „Luz 1“

I

Donosi se izmjena dijela Regulatornog plana „Luz 1“
(u dnevnom tekstu: Plan).

Granične prostora koji je obuhvata Planom određene su
u grafičkom dijelu elaborata Plana.

II

Elaborat Plana sastoji se od tekstualnog i grafičkog
dijela.

Tekstualni dio sadrži:
A) UVODNI DIO,
B) ANALIZA I OČIGLEDNA STANJA,
V) CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA,
G) KONCEPT (PROGRAM) PLANA.
Prilog: Tabela valorizacije postojećeg građevinskog
fonda.

Grafički dio Plana sadrži sledeće karte:
1a. Geodetska podloga P = 1:1000,
1b. Valorizacija postojećeg građevinskog fonda
- namjena i spratnost objekata P = 1:1000,

Inicijativa za dodjelu ulice po Vahidi Maglajlić još uvijek nije bila predmet razmatranja Skupštinske komisije za za mjesne zajednice, nazive ulica i trgova. Poslali smo Apele svim članovima Skupštinske komisije i još jednom ih, u septembru, podsjetili na značaj i važnost usvajanja inicijative za dodjelu ulice po Vahidi Maglajlić.

INICIJATIVA ZA DODJELU NAZIVA ULICE PO STAKI BOKONJIĆ U GRADIŠCI

Lana Jajčević, predstavica Fondacije Udružene žene i Željka Umićević iz Helsinškog parlamenta građana su u ime Inicijative Mir sa ženskim licem, a uz pomoć lokalne organizatorice Dese Rađević (predsjednice udruženja Žena i porodica) 19. aprila 2023. godine održale okrugli sto u Gradišci na kome su predstavile dosadašnji rad, realizovane aktivnosti i cilj Inicijative Mir sa ženskim licem. Na okruglom stolu je učestvovalo 13 predstavnica udruženja Žena i porodica i Predsjednica Komisije za društveni položaj žena i ravnopravnost polova grada Gradiška.

Poseban fokus je stavljen na razgovor o procesu nastanka leksikona „Sto žena - sto ulica po ženama“, kao i na rezultate analize ulica u Gradišci koja je rađena tokom aprila 2023. godine.

Analizom se došlo do podataka da je **ukupan broj ulica u Gradišci je 329. Od tog broja samo 7,59% ili 25 nosi ime po ženama.**

Kao rezultat ovog okruglog stola, predstavnice Fondacije Udružene žene i Helsinškog parlamenta građana BL su u saradnji sa Udruženjem "Žena i porodica" i Snježanom Gvozden, odbornicom Skupštine Grada Gradiška inicirale **podnošenje inicijative za dodjelu naziva ulice u Gradišci po Staki Bokonjić**, ženi iz poznate gradiške porodice Čubrilović koja je u istoriji zabilježena kao prva srpska doktorica u Bosni i Hercegovini. Inicijativa je predata Gradonačelniku Gradiške 26.4.2023. godine. U oktobru 2023. je odbornica Gvozden postavila odborničko pitanje u vezi Inicijative. Na taj odgovor još uvijek čekamo.

AKTIVNOSTI MIRA SA ŽENSKIM LICEM U BANJALUCI

Aktivistkinje Fondacije Udružene žene i Helsinškog parlamenta građana BL su realizovale uličnu akciju 8. decembra 2023. godine i podijelile promotivni materijal građanima i građankama Banja Luke. Akcija je iskorištena da se, u komunikaciji sa građanima i građankama, ukaže na **važnost ustanovljavanja Dana sjećanja**, kao i na broj stradalih žena u ratu, koji je većini bio nepoznat. Dobili smo ohrabrujuće reakcije i podršku većine osoba s kojima smo razgovarali.

Pored toga, imali smo priliku predstaviti Inicijativu Sto žena - sto ulica i na panelu pod nazivom Zamišljanje žene, koji je održan 7.12.2023. godine u okviru Dana Srđana Aleksića u Banjaluci. Jedne od autorica publikacije Zamišljanje žene, Aida Ramić i Sonja Dujmović iz Instituta za historiju Univerziteta u Sarajevu, su na panelu predstavile tekstove iz ovog zbornika, dok je Željka Umićević, ispred Helsinškog parlamenta građana BL, predstavila aktivnosti inicijative Mir sa ženskim licem, kao i uspješnu inicijativu u Banjaluci koja je rezultovala tim da Mira Kesić dobije ulicu u ovom gradu.



Predstavljanje publikacije Zamišljanje žene,
Dani Srđana Aleksića, Banja Luka, 7.12.2023. godine

Pogramsko područje:

Jačanje kapaciteta organizacije

Cilj je kontinuirano investirati u organizacioni razvoj i jačati kapacitete zaposlenih što će stvoriti temelje za dalji rast i razvoj udruženja.

Core podrška

Krajem 2023. godine Helsinškom parlamentu građana odobren je Core grant koji će se koristiti za organizacijsko i administrativno kapacitiranje udruženja. Finansijska potpora će se iskoristiti za ažuriranje internih dokumenata i protokola, povećanje vidljivosti, kao i za angažovanje novih osoba za rad u udruženju. Core grant je dobijen kroz program „SMART BALKAN – Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan“ koji, u Bosni i Hercegovini, vodi Centar za promociju civilnog društva (CPCD).

Praksa u HPG BL

Sara Khatib, koja inače studira u Dohi je, tokom ljeta 2023. godine boravila u Bosni i Hercegovini zbog svog magistarskog istraživačkog rada, a koje je uključivalo i volontiranje u Helsinškom parlamentu građana Banjaluka. Kaže da je iskustvo volontiranja u HPG BL premašilo sva njena očekivanja.

„Od prvog dana me je dočekao prijateljski tim i supervizorka koja me podržava. Svaki član tima imao je jedinstveno iskustvo, znanje i vještine, ali su svi ujedinjeni oko ciljeva i vizije organizacije promovisanja i povezivanja građanskih inicijativa, pomirenja i osnaživanja marginalizovanih grupa na lokalnom i regionalnom nivou. Izuzetno interesantno, informativno i veoma vrijedno su samo neke od fraza koje bih upotrijebila da opišem svoja iskustva nakon dva mjeseca boravka u HPG-u“, rekla je ova studentica

iz Jerusalima, a više o njenom iskustvu pročitajte na: <https://hcabl.org/sara-iz-jerusalima-volontiranje-u-hpg.../>

INFO KUTAK

Potpisali deklaraciju protiv ograničavanja prava i sloboda

Osam organizacija civilnog društva sa sjedištem u Banjaluci, među kojima je i Helsinški parlament građana Banjaluka, potpisali su 7. februara deklaraciju „ZAJEDNO PROTIV OGRANIČAVANJA PRAVA I SLOBODA” kojom su iskazali protivljenje i osudili najave donošenja seta zakona u Republici Srpskoj kojima bi se ozbiljno ugrozilo pravo na slobodu izražavanja i doveo u pitanje slobodan rad nezavisnih medija, udruženja, aktivista i aktivistkinja u RS.

„U demokratskim društvima institucije bi trebalo da jačaju kritičku svijest građana i povećavaju njihova prava i slobode, a ne da pokušavaju, putem zakona, praktično zabraniti drugačiju misao od one koja je poželjna. Smatramo da se Krivični zakonik RS i ostali zakoni nikako ne smiju mijenjati naprečac, nauštrb prava i sloboda građana“, navedeno je, između ostalog, u Deklaraciji koju su potpisali: Banjalučki centar za ljudska prava, Centar za životnu sredinu, Helsinški parlament građana Banja Luka, Transparency International u Bosni i Hercegovini, Klub novinara Banja Luka/BH novinari, Udruženje građana „Zdravo da ste“, Udruženje „eTrafika” i Centar za informativnu dekontaminaciju mladih Banja Luka/Buka. Deklaracija je potpisana u sklopu konferencije “Koliko će nam slobode ostati”.

Osmomartovski marš

„Nismo jeftina radna snaga“, bio je moto banjalučkog Osmomartvskog marša u kojem je, kao i svih prethodnih godina, učestvovao i Helsinški parlament građana. „Ženska radna prava su kategorija koja se još uvijek postavlja u drugi plan, a o diskriminaciji na radnom mjestu, seksualnom uznemiravanju, nejednakim platama i uslovima rada, itd. se tek ponekad progovori“, poručili su iz Oštre nule, jednog od organizatora marša.



Agencija za ravnopravnost polova BiH iznijela je podatke da žene na kućne poslove potroše između 10 i 30 dodatnih sati sedmično ili 4 sata dnevno. Istraživanje Paylab-a pokazalo je da je svega 6% od svih zaposlenih žena među najbolje plaćenim zaposlenicima u odnosu na 13% muškaraca. Među najlošije plaćenim poslovima u BiH su poslovi čistačice, krojačice i obuçarke (u tekstilnoj, kožnoj i odjevnoj industriji) i spremačice (u turizmu i hotelijerstvu) čije plate u 2023. godini nisu prelazile 800 KM.



Sa radnicama Beme

Menopauza i kako se nositi sa promjenama koje ona donosi, bila je tema panela koji je Helsinški parlament građana u saradnji sa Gradom Banjaluka organizovao 13. marta, u sklopu "Mjeseca žena".

O ovoj temi radnicama fabrike obuće Bema, ali i drugim učesnicama, govore su Dijana Đurić, psihologinja i Jordanka Topić, ginekologinja.

Feministička tura kroz Banjaluku

U aprilu i maju organizovali smo dvije feminističke ture, jednu za učenice srednje Medicinske škole i jednu za učenice četvrtog razreda Katoličke gimnazije. Upoznali smo ih sa brojnim ženama koje su živjele, radile i stvarale u Banjaluci, ali o kojima se malo zna i o kojima ne uče u školi. Feminističku turu je Helsinški parlament građana osmislio i pokrenuo kao odgovor na zanemarivanje i ignorisanje doprinosa koje su brojne žene dale društvenom, kulturnom i političkom razvoju grada.



Maj – konsultativni sastanak sa Ombudsmenima BiH

Zajedno sa predstavicima Fondacije Kuće Ljudskih prava iz Osla, održan je sastanak u prostorijama Ombudsmena BiH, u Banjoj Luci, na kojem su ispred institucije Ombudsmena učestvovali gđa Jasminka Džumhur i gđin Nevenko Vranješ. Na konsultativnom sastanku se razgovaralo o trenutnom položaju ljudskih prava u BiH, ali i o konkretnim slučajevima kao što su napad na novinare/ke i aktiviste/inje, u martu, u Banjoj Luci, kao i o Zakonu o slobodnom pristupu informacijama BiH.

Konferencija „Kritički glasovi pod pritiskom“

Početkom juna održana je konferencija o slobodi medija i civilnom društvu pod nazivom “Kritički glasovi pod pritiskom” u organizaciji Delegacije Evropske unije u BiH.

Na konferenciji se govorilo o slobodi medija i nacrtu izmjena i dopuna Krivičnog zakona RS koji se odnose na kriminalizaciju klevete, kao i o civilnom društvu i o Nacrtu zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija, koji su u proceduri u Republici Srpskoj.

Jedan od panelista je bio Izvršni direktor Helsinškog parlamenta građana Aleksandar Žolja.



Konferencija „Kritički glasovi pod pritiskom“, 1. juni 2023, Banjaluka

Nulti razgovor u Basocu

Kao reakcija na napade na prostorije nekoliko organizacija u Banjaluci koje su označene kao LGBT prijateljske, Helsinški parlament građana je u saradnji sa fondacijom Heinrich Boll i Banjalučkim socijalnim centrom, 14. jula organizovao “NULTI razgovor”, kao i predstavljanje knjige umjetnika Dražena Zarića “Pokret je zvuk srca”. Teme „Nultog razgovora“ bile su građenje zajednica, nezavisnih društvenih kulturnih centara i inicijativa, mogućnosti organizovanja i samoorganizovanja, te pitanja saradnje i solidarnosti unutar organizacija i inicijativa u kontekstu sužavanja prostora za djelovanje civilnog društva, napada na prostore i aktiviste, te najava restriktivnih zakona. Nulti razgovor i

predstavljanje knjige poezije održani su u bašti Basoca, jedne od organizacija koja se našla na meti napada.

Niti jedna više

Pod sloganom "Niti jedna više", 11. oktobra 2023. održani su protesti širom Bosne i Hercegovine zbog porasta slučajeva femicida i izostanka adekvatnog odgovora sistema. Sa protesta koji je održan i u Banjaluci je upozoreno da je 48% žena u BiH pretrpjelo neki oblik rodno zasnovnog nasilja, dok čak 84% ovih slučajeva ostaje neprijavljeno.



„Dosta nam je da gledamo kako broj žrtava raste iz mjeseca u mjesec, dok se nasilje nad ženama i djevojčicama generalno doživljava ili kao privatni problem ili ono za što su „same krive“. One nisu krive! KRIVE su institucije i politike koje to dozvoljavaju. KRIVA je javnost koja im to dopušta. Stoga, TRAŽIMO hitnu i djelotvornu reakciju odgovornih institucija na svim nivoima u Bosni i Hercegovini, te korjenitu promjenu u svim društvenim sferama gdje se ovakva uvjerenja, oblici svijesti i prakse potiču, zataškavaju, ili prećutno odobravaju“, poručeno je sa protesta koji su održani i u Sarajevu, Mostaru, Zenici, Tuzli i Lukavcu.

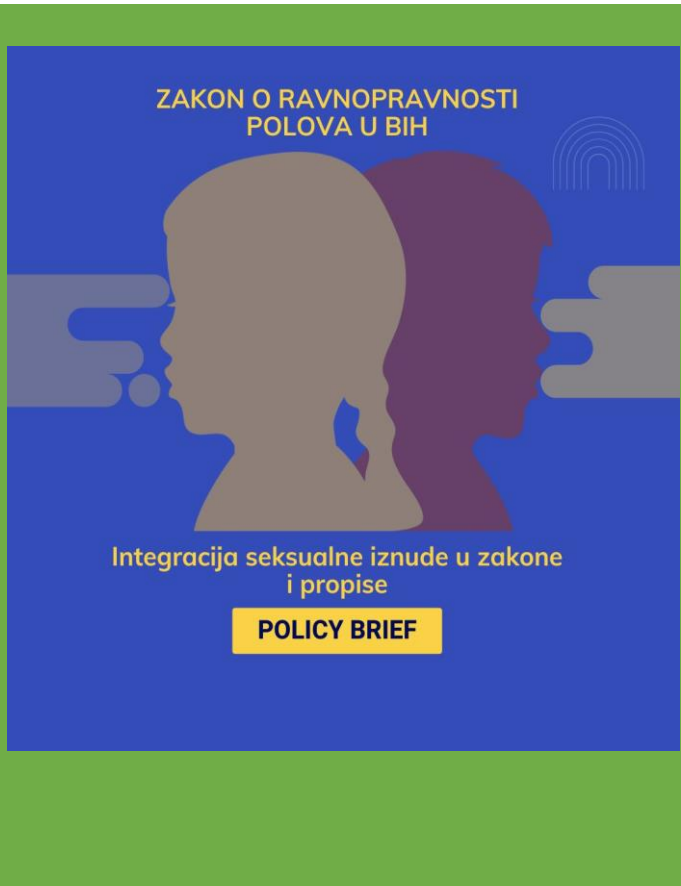
Prije toga, Helisinški parlament građana BL i Fondacija Udružene žene organizovali su mirnu protestnu šetnju 21. avgusta, u znak solidarnosti sa žrtvama ubijenim u Gradačcu i Živinicama, kojom se željelo ukazati na sve veći broj femicida i neadekvatno reagovanje nadležnih institucija na ovu sve rasprostranjeniju pojavu u BiH.



New Gen(d)eration

Predstavnica Helsinškog parlamenta građana Željka Umićević učestvovala je na konferenciji „The New Gen(d)eration“, koja je održana 4. i 5. oktobra 2023. u Skoplju i koja je okupila veliki broj akterki/a iz civilnog sektora i akademske i umjetničke zajednice regiona.

Na konferenciji je razgovarano o mogućim feminističkim odgovorima i otporima rastućem uticaju antirodnih organizacija, politika i narativa, sistemskom nasilju, kao i o posljedicama djelovanja konzervativnih grupa i politika na društvo, a posebno na žene.



ZAKON O RAVNOPRAVNOSTI POLOVA U BIH

Integracija seksualne iznude u zakone i propise

POLICY BRIEF

Policy Brief 1: Integracija seksualne iznude u zakone i propise

Prvi u nizu Policy brief-a nudi način i prijedloge za integrisanje seksualne iznuda u Zakon o ravnopravnosti polova BiH. Seksualna iznuda je specifičan oblik seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja koji u sebi ima elemente rodno zasnovanog nasilja i korupcije.

Ako se polazi od definicije uznemiravanja koja je sadržana u stavu 1. člana 5. Zakona o ravnopravnosti polova u BiH, te imajući u vidu suštinu seksualne iznude, član 5. bi trebalo dopuniti novom odredbom kojom bi se predvidjelo da „poseban oblik uznemiravanja po osnovu pola predstavlja seksualna iznuda, koju čini onaj, ko koristeći poziciju moći ili autoriteta za izvršenu radnju ili propuštanje dužne radnje, od drugog lica zahtijeva vršenje određene seksualne usluge”.



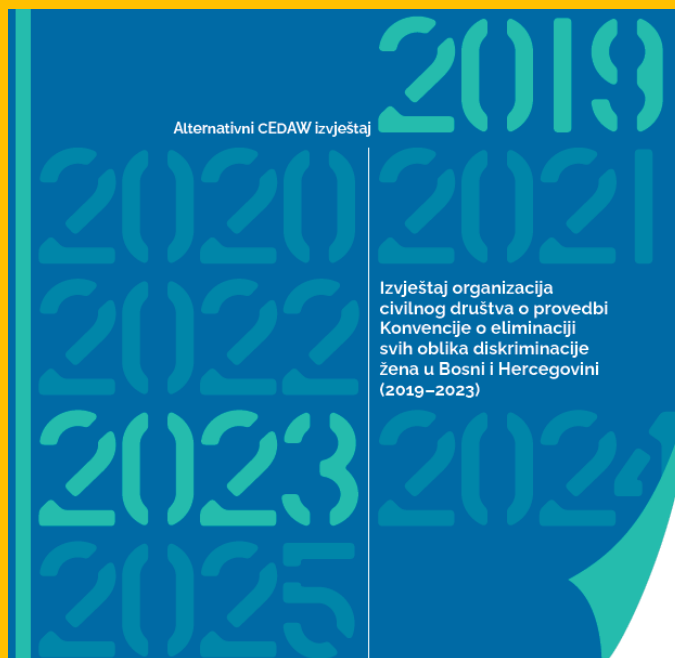
Integracija seksualne iznude u zakone i propise

Policy brief 2

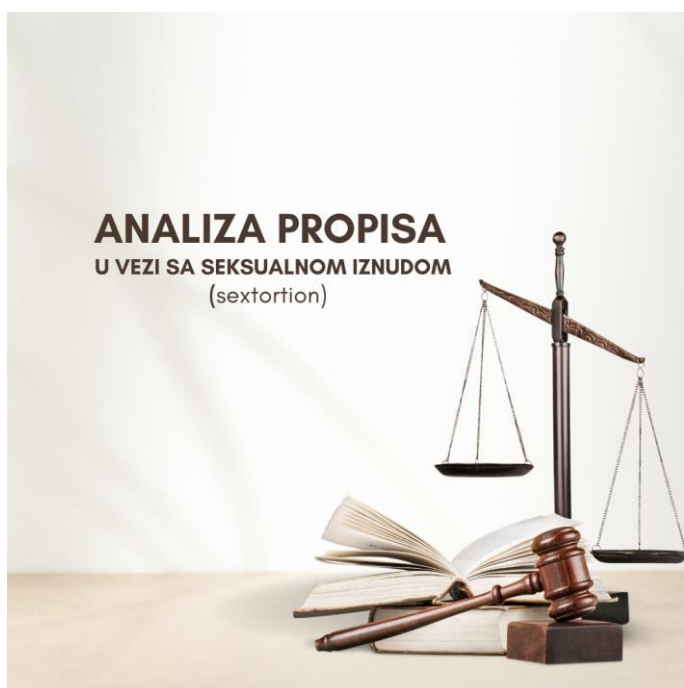
Policy Brief 2: Integracija seksualne iznude u zakone i propise

Drugi u nizu Policy brief-a, koji je priredio Helsinški parlament građana Banja Luka ima za cilj predstavljanje mogućeg integrisanja seksualne iznude u okvir Nacrta zakona o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja prema ženama Republike Srpske (utvrđen na 40. sjednici Vlade Republike Srpske 5. oktobra 2023. godine).

Iako se seksualna iznuda najčešće dešava u oblastima koje su vezane za rad i radne odnose, zapošljavanje, obrazovanje i druge oblasti javnog života, odnosno za one oblasti u kojima postoji mogućnost iskorištavanja uticaja i autoriteta, to ne znači da je oblast privatnog života pošteđena od ovog oblika rodno zasnovanog nasilja.



Alternativni CEDAW izvještaj organizacija civilnog društva u BiH za period od 2019. do 2023. godine daje pregled nacionalnog zakonodavstva, administrativnih pravila i procedura i praksi, ali takođe identifikuje prepreke u ostvarivanju ženskih ljudskih prava i nudi uvid u stvarno stanje rodne ravnopravnosti u Bosni i Hercegovini. U izradi izvještaja učestvovala su aktivistkinje iz različitih organizacija civilnog društva, a pripremu i izradu izvještaja koordinisale su organizacije Prava za sve i Helsinški parlament građana Banja Luka.



ANALIZA PROPISA U VEZI SA SEKSUALNOM IZNUDOM (SEXTORTION)

Predmet ove publikacije je sveobuhvatna analiza propisa koji se odnose na rodno zasnovano nasilje i korupciju, kao i neke druge oblasti koje su sa njima povezane, kako bi se utvrdilo da li je zakonodavac u Bosni i Hercegovini, Republici Srpskoj i Federaciji BiH prepoznao ovo ponašanje – seksualnu iznudu kao oblik rodno zasnovanog nasilja ili kao oblik korupcije.

RASPROSTRANJENOST SEKUSALNOG IZNUĐIVANJA (SEXTORTION) U DRUŠTVU



Istraživanje o rasprostranjenosti seksualne iznude u društvu

Cilj istraživanja je bio prikupiti podatke o stavovima, razumijevanju i rasprostranjenosti seksualne iznude u javnom i privatnom sektoru u BiH. Online anketni upitnik ispunilo je ukupno 275 ispitanika/ica, a sa šestoro osoba obavljen je grupni intervju.

Najveći broj ispitanika, preko 90% je upoznato sa pojmom seksualnog iznuđivanja, dok je 5% njih odgovorilo da nisu. Ispitanici su stava da je seksualno iznuđivanje veoma često ili često pristupa pojava u našem društvu (73,4%), a interesantno je da ni jedan ispitanik nije zauzeo stav da se ova pojava nikada ne ispoljava u našem društvu.



Priručnik za pravnike i saradnike u pravnim pitanjima iz oblasti rodno zasnovane diskriminacije u oblasti rada

Priručnik bi trebalo bi da posluži kao vodič svima koji se interesuju na koji način mogu da pravno štite prava iz oblasti rodno zasnovane diskriminacije u Bosni i Hercegovini, bili oni/one pravници koji rade u centrima za pružanje besplatne pravne pomoći, advokati, aktivisti u organizacijama za ljudska prava, borkinje za rodnu ravnopravnost, javni službenici ili pak samo zainteresovani građani.

Priručnik daje pregled međunarodnopravne i domaće regulative u vezi s ljudskim pravima i zabranom diskriminacije uopšte, kao i u odnosu na pol i rod; govori o domaćim mehanizmima zaštite i kako pokrenuti postupak kod npr. gender centara, a poseban dio u Priručniku posvećen je praksi Evropskog suda za ljudska prava, organa UN i MOR-a i kako kod ovih tijela pokrenuti postupke za zaštitu od diskriminacije.

EDUKATIVNI PROGRAMI U PONUDI

Civilno društvo i ljudska prava

Osnovni treninzi

Naziv treninga

Teme

Civilno društvo i aktivizam

pojam civilnog društva, pojam nevladinih organizacija, uloga, status i zakonski okvir u BiH, formiranje i registrovanje nevladine organizacije, pojam aktivizma i sl...

Ljudska prava u mojoj zajednici

ljudska prava, istorijat, pojam diskriminacije, mehanizmi zaštite ljudskih prava, ugrožene grupe, modaliteti uticaja na vlast radi zaštite ljudskih prava...

Ravnopravnost polova

pojam pola i roda, pojam diskriminacije po osnovi pola, rodni stereotipi i predrasude, seksualnost, položaj žena i muškaraca u BiH društvu, zakonski okvir za ravnopravnost polova u BiH...

Napredni treninzi/Treninzi za profesionalne grupe

Naziv treninga

Teme

Rodno osjetljive politike

pojam rodne analize, rodno osjetljive i rodno odgovorne praktične politike...

Izveštavanje o različitostima u medijima

uloga medija u savremenom društvu, stereotipi i predrasude u medijima, društveno marginalizovane grupe i njihovo prikazivanje u medijima, diskriminacija u medijima (mogućnost fokusa na specifične teme)...

Rodno osjetljivo izvještavanje u medijima

uloga medija u savremenom društvu, portreti muškaraca i žena u medijima, diskriminacija u medijima, zakonski okvir za rad medija u BiH, rodna analiza medijskih sadržaja (mogućnost fokusa na specifične teme)...

Razvoj volonterizma

Pojam volonterizma, načini za uključivanje i angažovanje volontera u rad organizacije, zakonski okvir, razvoj volonterske mreže ...

Izgradnja kapaciteta organizacije

Naziv treninga

Teme

Vođenje nevladine organizacije i obezbjeđivanje sredstava za rad

pojam nevladine organizacije, zakonski okvir za djelovanje nevladinih organizacija, struktura nevladine organizacije i donošenje odluka, misija, vizija i programske aktivnosti nevladinih organizacija, načini finansiranja nevladinih organizacija...

Izrada strateškog plana	Strateško planiranje i važnost planiranja, misija i vizija, analiza problema, programsko planiranje, ciljevi i rezultati, analiza unutrašnjih i vanjskih pretpostavki za realizaciju plana, saveznici i protivnici...
Izrada projektnih prijedloga	Pojam projektnog prijedloga, analiza problema, ciljeva i rezultata, matrica logičkog okvira, popunjavanje forme projektnog prijedloga, finansijski aspekt projekta i projektni budžet, ugovor sa donatorima...
Osnove finansijskog vođenja nevladinih organizacija	Specifičnosti rada nevladinih organizacija i zakonski okvir, finansijske obaveze nevladinih organizacija prema državi i prema donatorima, usklađivanje zahtjeva donatora i domaćih finansijskih institucija, organizovanje finansijskog poslovanja u NVO...

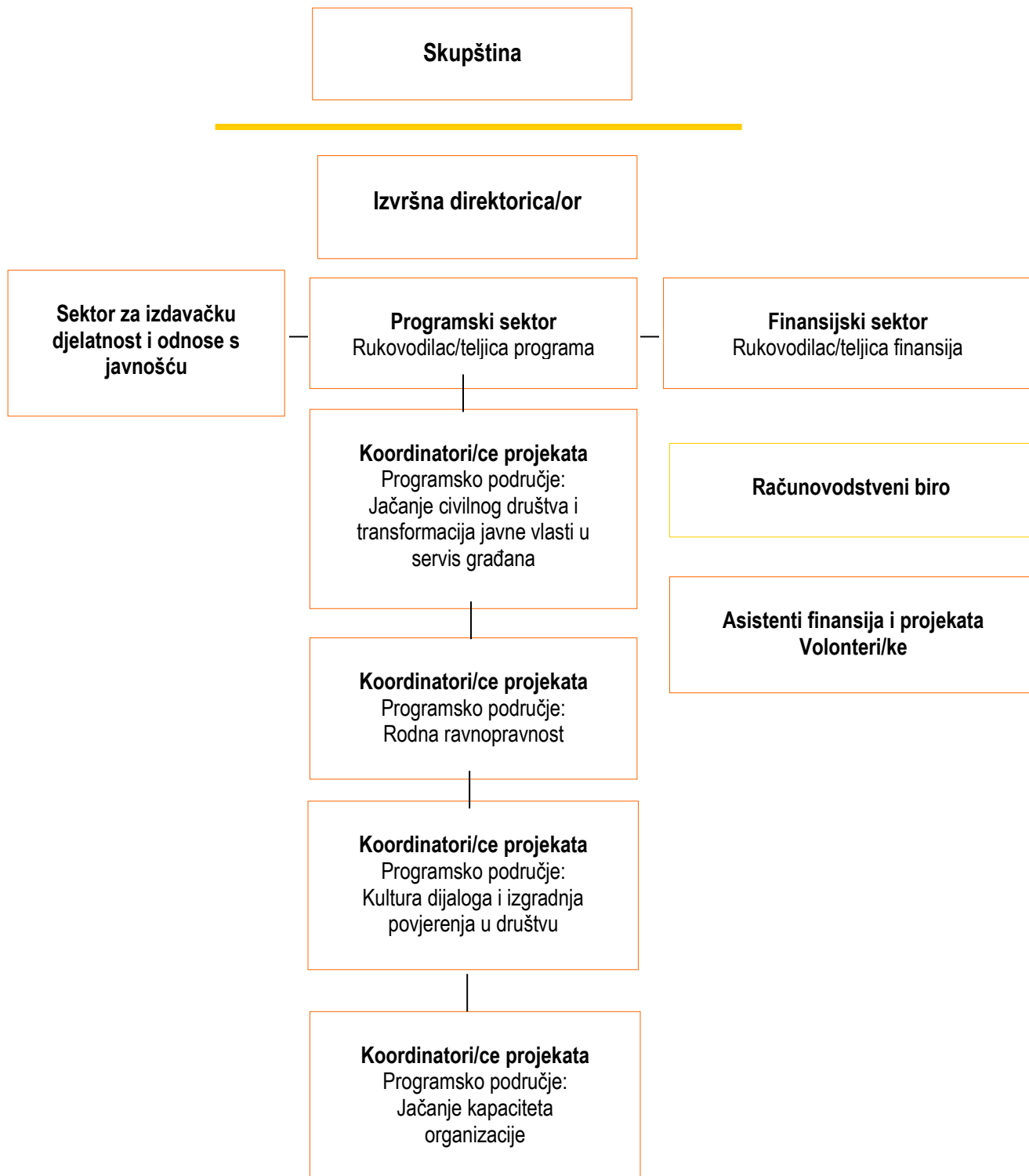
Izgradnja ličnih kapaciteta

Naziv treninga

Teme

Javno zagovaranje, vođenje kampanje, lobiranje	Pojam javnog zagovaranja, planiranje akcije javnog zagovaranja, ciljne grupe javnog zagovaranja, pojam kampanje, pojam lobiranja...
Odnosi s javnošću i predstavljanje u medijima	Pojam odnosa s javnošću, metode komunikacije u odnosima s javnošću, odnosi s medijima, kako postati vijest, načini komunikacije s medijima, saopštenje za javnost, pres konferencija, specifičnosti tv i radio nastupa...
Rješavanje sukoba, pregovaranje i nenasilna komunikacija	Pojam sukoba, načini rješavanja sukoba, interesno zasnovano rješavanje sukoba, pozicije i interesi u sukobu, mirenje i medijacija, komunikacijske vještine – nenasilna komunikacija...
Pregovaranje	Pojam pregovaranja, interesno zasnovano pregovaranje, pozicije i interesi, prepreke pregovaranju i put do sporazuma, faze u postupku pregovaranja, analiza opcija i utvrđivanje prijedloga...
Facilitacija i donošenje odluka	Pojam facilitacije, donošenje odluka u grupi, komunikacijske vještine, kompromis i konsenzus, put do konsenzusa, glasanje...
Integralna sigurnost	pojam integralne sigurnosti, prepoznavanje izazova i prijetnji, analiza konteksta, kranje sigurnog prostora za rad i djelovanje, razvoj strategija za primjenu koncepta integralne sigurnosti ...

Organizacijska struktura Helsinškog parlamenta građana Banja Luka



PREGLED RASPOLOŽIVIH SREDSTAVA I TROŠKOVA U 2023. GODINI	IZNOS U KM	IZNOS U EUR
RASPOLOŽIVA SREDSTVA U 2023. GODINI		
Neurošena sredstva iz 2022. godine	49262,00	25187,26
Donatorska sredstva po projektima	535266,00	273677,16
Individualne donacije udruženju	983,00	502,60
Prihod od članarina	0,00	0,00
Povrat PDV-a	0,00	0,00
UKUPNO RASPOLOŽIVA SREDSTVA	585511,00	299367,02
TROŠKOVI U 2023. GODINI		
Bruto plate	261469,00	133686,98
Troškovi kancelarije (iznajmljivanje prostora, struja, voda, grijanje itd.)	16226,00	8296,22
Troškovi telefona i interneta	2970,00	1518,54
Troškovi spoljnog knjigovodstvenog servisa i revizije finansijskih izvještaja	4140,00	2116,75
Troškovi bankovnih provizija	3802,00	1943,93
Troskovi aktivnosti	260798,00	133343,90
UKUPNI TROŠKOVI	549405,00	280906,32
Raspoloživa sredstva za 2023. godinu	585511,00	299367,02
Ukupni troškovi u 2023. godini	549405,00	280906,32
Neurošena sredstva u 2023. godini	36106,00	18460,70

Donatori koji su podržavali naš rad u 2023. godini:

Fondacija "Kvinna Till Kvinna" Švedska

USAID

Heinrich Böll Stiftung

Evropska unija

CCFD – Terre Solidaire

Američka ambasada u Bosni i Hercegovini

European Fund for Democracy

Forum ZFD

Savjet Evrope

Grad Banjaluka